

รายงานการศึกษาทางวิชาการด้านวนศาสตร์ชุมชน

เรื่อง

การประเมินขนาดพื้นที่ป่าชุมชนที่เหมาะสมในการจัดการทรัพยากรป่าไม้
กรณีศึกษา โครงการป่าชุมชนที่กรมป่าไม้อนุมัติให้ดำเนินการ
ตั้งแต่ ปี 2543 – 2547 ภาคใต้

(Assessment of Area Size Suitable for Community Forest in
Forest Resources Management

A Case Study: Community forest Project Approved to Implement by
Royal Forest Department from 2000 to 2004 in
Southern Part of Thailand)

โดย

นายสัมพันธ์ มีสิทธิ์
นายสันติ สมเลข
นายภาสกร นาชัยเวียง

นักวิชาการป่าไม้ 6ว
เจ้าพนักงานป่าไม้ 5
เจ้าพนักงานป่าไม้ 5

สำนักจัดการป่าชุมชน กรมป่าไม้

พ.ศ. 2548

บทคัดย่อ

การศึกษาวិชาการด้านวนศาสตร์ชุมชน เรื่อง การประเมินขนาดพื้นที่ป่าชุมชนที่เหมาะสมในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ กรณีศึกษา: โครงการป่าชุมชนที่กรมป่าไม้อนุมัติให้ดำเนินการตั้งแต่ปี 2543-2547 ภาคใต้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาขนาดพื้นที่ป่าชุมชนที่เหมาะสม เมื่อจำแนกตามประเภทของป่าชุมชน ขนาดของหมู่บ้าน และเมื่อจำแนกตามความคิดเห็นของภาคราชการ และภาคประชาชน ทำการศึกษาโดยการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม แบบให้ผู้ตอบตอบเอง วิเคราะห์ประมวลผลโดยใช้ค่าสถิติร้อยละ และไคสแควร์

ผลการศึกษาสรุปได้ว่า หมู่บ้านในภาคใต้ ร้อยละ 54.6 เป็นหมู่บ้านขนาดกลาง (M) รองลงมา ร้อยละ 26.4 เป็นหมู่บ้านขนาดเล็ก (S) และร้อยละ 14.8 เป็นหมู่บ้านขนาดใหญ่ (L) ป่าชุมชนในท้องที่ภาคใต้ส่วนใหญ่เป็นป่าชุมชนแบบดั้งเดิม 53.7% และเป็นป่าชุมชนแบบพัฒนา 46.3% ส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในพื้นที่ป่าตาม พระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484 (40.7%) รองลงมา ตั้งอยู่ในที่ดินสาธารณประโยชน์ (31.5%) และพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ (21.8%) ร้อยละ 36.1 มีขนาดพื้นที่ป่าชุมชน 1-10 ไร่ รองลงมา ร้อยละ 18.1 มีขนาดพื้นที่ป่าชุมชน 21-50 ไร่ และร้อยละ 18.1 มีขนาดพื้นที่ป่าชุมชน 21-50 ไร่ มีการใช้ประโยชน์จากป่าชุมชนในลักษณะเป็นป่าใช้สอย (72.1%) และมีความคิดเห็นว่า ยังไม่พอเพียงต่อการใช้สอย ต้องเก็บหามาจากที่อื่น (44.9%) ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ร้อยละ 25.9 มีความคิดเห็นว่า พื้นที่ป่าชุมชนที่เหมาะสมในการบริหารจัดการของสมาชิกป่าชุมชนได้ ควรมีขนาดพื้นที่ 21-100 ไร่ รองลงมาควรมีขนาดพื้นที่ 11-20 ไร่ (28.8%) และขนาดพื้นที่ 1-10 ไร่ (8.3%) ในขณะที่ภาคราชการ มีความเห็นว่า ขนาดพื้นที่ป่าชุมชนที่เหมาะสมสำหรับป่าชุมชนแบบดั้งเดิม ควรมีขนาดพื้นที่ 51-100 ไร่ (25.9%) ป่าชุมชนแบบพัฒนา ควรมีขนาดพื้นที่ 21-50 ไร่ (29.2%) และมีความคิดเห็นว่า ขนาดพื้นที่ป่าชุมชนที่เหมาะสมสำหรับหมู่บ้านขนาดเล็ก (S) ควรมีขนาด 51-100 ไร่ (34.7%) หมู่บ้านขนาดกลาง (M) ควรมีขนาดพื้นที่ป่าชุมชน 101-500 ไร่ (36.6%) และหมู่บ้านขนาดใหญ่ (L) ควรมีขนาดพื้นที่มากกว่า 500 ไร่ (36.1%)

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างขนาดพื้นที่ป่าชุมชนกับปัจจัยที่กล่าวว่าจะมีผลต่อขนาดพื้นที่ป่าชุมชนในท้องที่ภาคใต้ พบว่า ปัจจัยด้านขนาดหมู่บ้าน ลักษณะของป่าชุมชน การใช้ประโยชน์จากป่าชุมชน ระดับความพอเพียงของป่าชุมชนต่อการใช้สอย ระดับความสามารถในการดูแลรักษาป่าชุมชนและประสิทธิภาพในการบริหารจัดการป่าชุมชน มีความสัมพันธ์กับขนาดพื้นที่ป่าชุมชนอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติ ที่ระดับความเชื่อมั่น 99%

คำหลัก: ป่าชุมชน การจัดการทรัพยากรป่าไม้ โครงการป่าชุมชน